

21 AGOSTO DO 2008 - NÚMERO 733

rdl

REVISTA
DAS
LETRAS

cousas arduran ópanse a terra

María do Carme Kruckenberg

María do Carme Kruckenberg (Vigo, 1926) asegura que *Nos límites do arreguizo* –de inminente aparición en Espiral Maior– e *A levidade do silencio* –que acabou de escribir hai uns días– son os seus últimos poemarios. Aos 82 anos e tras 27 libros que abranguen máis de cinco décadas de constancia lírica, Kruckenberg –voz esencial da poesía galega de posguerra– dá por concluída a súa particular aventura e opta por dedicarse unicamente á narrativa. Probablemente escriba tamén as súas memorias, testemuño dunha vida que se enraíza nas orixes alemás da súa familia –ela mesma estudou no Instituto Alemán de Vigo– e que se estende por México, onde o seu tatarabisavó Carl Christian Sartorius –un alemán rebelde que fuxiu dos ditados conservadores de Metternich– tratou de crear unha comunidade utópica de colonos que vivisen “en ocupacións ditadas pola propia vontade e non baixo a presión do costume ou da conveniencia”, como el mesmo escribiu. Sartorius é o autor dun

María do Carme Kruckenberg

Nos límites do silencio

ensaio sobre a xeografía e a historia mexicana que aínda hoxe é modélica, tanto en Alemaña como en México. Fiel a esas raíces, Kruckenberg –a primeira da súa familia alemá nacida fóra das terras de Veracruz, onde contaban cunha facenda sucreira– converteuse no prototipo da escritora cosmopolita e viaxeira, culta e políglota. Coñeceu o terror da ditadura e a dor dos exiliados durante a súa estadía en Bos Aires –tratou a Castelao, Lorenzo Varela, Alberti, Girri, Olga Orozco...–, adentrouse na Literatura como quen contrae “unha febre” e viviu o feminismo como liberación xeracional. Ás súas costas, medio centenar de publicacións –predominantemente en galego– que evidencian o seu compromiso coa escrita, co poder transformador da palabra e cunha terra que sente plenamente íntima. Os nove poemas que hoxe aparecen nos monográficos de verán de Revista das Letras pertencen aos seus dous últimos libros. Fieis na forma ao persoal estilo da autora, *Nos límites do arreguizo* e *A levidade do silencio* comparten tamén a vontade de recuperar trazos dun pasado que permanecera oculto até agora. No tema, porén, son moi distintos: o primeiro libro está centrado no amor –“o amor imprégnao todo e eu creo no amor máis que nos amores”–, mentres o segundo amosa unha vertente máis tensa e furiosa. Neste último, ademais, aparece a súa particular visión dos difíciles tempos da guerra.

Os límites do arreguizo

1

Chovía pola codia
da miña ignorancia,
e non permitín
que azulearan os meus ollos
logo de tanto mirar.
Quedei como a palmeira
do noso xardín
bamboleante. Penso.
Tremeleaba o compás
do vento
abaneando imposibles.

E non sei como pasou,
molleime de soños.

2

Matínase que cada cuestión
que acontece
é grave.
Que ten que suceder
algunha cousa
impensable,
que pode ser a discordia
do agarimo,
da tenrura.
Que a man e os dedos
menten.
Que é necesario fuxir
das ondas que che afogan
o peito.
Que todo espectáculo
se volve unha barreira
de música.
E que tes que apurar
se non queres ser sombra
na sede.

3

Soaba para nós, strangers in the night,
e chegou,
viña cos ollos vermellos
de tanto agardar
non sei que.
Eu estaba alí escoitando
a Frank Sinatra,
e calei.
Non tiña nada que dicir.
Rematou a canción
e sen un xesto de tristura
saín pola porta adiante
co corazón a galope
polo primeiro desengano
da cidade.
A dor chegou coa marea
como un furacán desmedido,
e rematou
o que non comezara.

4

Lembro aqueles tempos do verán
tomando o sol
e refrescando os corpos
no mar.
Recordo cando tocabas
os meus labres
cos dedos mollados
de auga e de sal.
Eramos tan nós mesmos
tan lonxe da realidade
tan inconscientes da barbarie
que non tiñamos horizonte
máis que na profundidade
da mirada
centrada nos ollos do encanto.
Ti e mais eu envoltos
na area da inocencia
gozando da liberdade
que roubamos
os esfarrapados da historia.

As agullas do reloxo
pasando mansamente
para achegar as tebras
da inxustiza.

Agora xa é tarde para todo,
case que é tarde para todo,
ata permanecer perdidos
neste espello.

A levidade do silencio

5

Recordas como ladraba
un can
aquel mencer?

Tiñamos unha preguiza
que non deixaba
poñer un pé
no entarimado frío
do mes de novembro.
Pola outra banda
aínda tiña teus labres
esvarando pola miña
caluga.

Fíxose imposíbel voltar
ó traballo e á rutina
diaria.

Non sei se recordas
aqueles tempos
de loita agachada
dos nosos corpos
acabados de estrear...

Foi fermoso, foi moi fermoso
ter vivido.

1

Ás veces é doado
dar a volta ó pasado,
e cavar ata os ósos
dos nosos devanceiros,
encararse cos tempos
que vivimos co medo
de transitar a vida.

Somos nada, somos terra mollada,
só terra mollada
onde se murcha a rosa.

2

O primeiro outono chegou xeado
ninguén falou dil,
foi un outono
calado e incerto
logo de tanta morte.

Os campos son deixaron vivir
o espectáculo das flores
que alumaron fermosos estíos.
Tamén o mutismo andaba escondido
nas covas perdidas que fixeron os homes.
Era fráxil o vento nos cumes nevados
e o medo
deixou de medrar co tempo.

E viraron os ceos coas mesmas estrelas
un ano tras outro
ó longo do exilio.
E naceron poemas no peito dos homes
con outras historias.

A beleza voltou chea de saudade
despois do amargor interior das palabras.

3

Houbo marxes insalvables
perto dos ríos, onde os homes
afogaban sen chegar á orela.
Recordo aínda o choro
da chuvia entre os cabelos,
e os paxaros doentes
coas azas esfoladas.
Vénme ponlas queimadas,
e mazorcas de millo
sen encher os canastros.
As leiras enlamadas
sen mans que as traballaran.

E houbo sangue
arredor dos piñeiros durmidos,
e houbo sangue, e ningúen a quería.

Coordinación: A.R. López e M. Dopico. Deseño: Signum. A fotografía interior é de O. Chavaga

As que pe ato baixo